

บทที่ 2

การบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรของ สพท. 1-8

การเก็บภาษีอากรในประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังปรากฏในศิลาจารึก "เมื่อ
ข้าพพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลาในนามีข้าวเจ้าเมืองบ่เอาจังกอบไพร่ลู่ทาง..."¹
จังกอบนั้นเป็นคำภาษาเขมรซึ่งหมายถึงภาษีชนิดหนึ่ง เก็บแก่สัตว์และสิ่งของซึ่งนำเข้ามาจำหน่าย
ตรงปากทางเข้าเมือง จวบจนรัชกาลที่ 3 ได้มีผู้ประมุขเงินหลวงรับผูกขาดเก็บเงินผลประโยชน์
แผ่นดินใครประมุขได้ก็ได้อีกว่า "เจ้าภาษี" หรือ "นายอากร" ต่อมาในสมัยปฏิรูปการปกครอง
ของรัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกกรมสรรพากรในซึ่งแต่เดิมขึ้นอยู่ในกระทรวง
นครบาล และกรมสรรพากรนอกซึ่งเดิมอยู่ในกระทรวงมหาดไทยและขึ้นอยู่ในบังคับบัญชากระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ และให้รวมเข้าเป็นกรมเดียวกันเรียกว่า กรมสรรพากร ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน
น พ.ศ. 2458 และต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการการบริหารจัดเก็บภาษีได้มีการ
ปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของบ้านเมือง และลักษณะของเงินได้ที่
เปลี่ยนแปลงไป

ในบทที่ 2 นี้ผู้ศึกษาได้แบ่งบทศึกษาเป็น 3 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย
ส่วนแรก เป็นเรื่องของแนวความคิดในการบริหารการจัดเก็บภาษี
ส่วนที่ 2 เป็นเรื่องที่มาของการจัดตั้งของ สพท. 1-8
ส่วนที่ 3 เป็นเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบของ สพท. 1-8

2.1 แนวความคิดการบริหารการจัดเก็บภาษี

โดยทั่วไปเป็นที่ทราบกันว่าภาษีอากรคือเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากประชาชน เพื่อ

---

¹ชวลิต หงสกุล, "ประวัติกรมสรรพากร." สรรพากรสาส์น 33, 9 (กันยายน
2529) : 61.

นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยมีได้มีผลประโยชน์ตอบแทนโดยตรงแก่ผู้ใดโดยเฉพาะ การจัดเก็บภาษีอากรมีจุดมุ่งหมายเพื่อรายได้ของรัฐ เพื่อกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและเพื่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งหัวข้อศึกษาเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนแรกเป็นเรื่องของความหมายภาษีอากรในคำนิยามของนักเศรษฐศาสตร์และนักการคลังชาวไทย รวมทั้งความหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีการค้า ในส่วนที่ 2 เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีของ สภท. 1-8

2.1.1 ความหมาย

ความหมายของคำว่าภาษีอากรนั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้ต่าง ๆ กัน เช่น "ภาษีอากร คือเงินที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บมาจากประชาชนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจการงานอันเป็นหน้าที่ของรัฐ"²

"ภาษีอากร เป็นเงินที่รัฐบาลบังคับเก็บจากราษฎรเพื่อใช้จ่ายในกิจการของรัฐ โดยไม่จำเป็นต้องให้สิ่งตอบแทนอย่างหนึ่งอย่างใดโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากรนั้น"³

"การเรียกเก็บเงินที่จะเรียกว่า ภาษีอากร ควรจะมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกเป็นการบังคับเก็บ และประการที่ 2 ไม่มีการให้ผลประโยชน์ตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร"⁴

"ภาษี คือ สิ่งที่รัฐบาลเก็บจากราษฎร และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี"⁵

²ชจร สารพันธ์, การภาษีอากร. (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 38.

³เอนก เรียรถาวร, สมคิด แสงเพ็ชร, อสัมภินพงศ์ จัตราคม, อัญชลี ค้อคงคา, การคลังรัฐบาล. (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517), หน้า 182.

⁴อรัญ ธรรมโน, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคลัง. (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์จำกัด, 2518), หน้า 120.

⁵เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม, การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 25.

หากจะพิจารณาตามคำนิยามที่ต่างกันทั้ง 4 นิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีประเด็นสำคัญตรงกันอยู่ 2 ประเด็นคือ

1. เป็นการบังคับเก็บ
2. มิได้มีผลประโยชน์ตอบแทนโดยตรง

ฉะนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าประเด็นทั้ง 2 นี้คือ ความหมายสำคัญของคำว่าภาษีอากร นอกจากนั้นสำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 ก็ได้ระบุไว้ในหมวดที่ 4 มาตรา 50 ว่า "บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ" ซึ่งตามมาตรา 50 นี้ถือว่า รัฐมีอำนาจบังคับเก็บภาษีอากรซึ่งประชาชนมีหน้าที่ที่จะต้องจ่ายเงินภาษีตามกฎหมาย

2.1.1.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 39 ในหมวด 3 ส่วน 1 ได้กำหนดความหมายของเงินได้พึงประเมิน "เงินได้พึงประเมิน หมายความว่าเงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภาษีในหมวดนี้เงินได้ที่กล่าวนี้ให้หมายความรวมถึงทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา 40 และเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ ด้วย"*

ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 40 เงินได้พึงประเมินคือเงินได้ประเภทต่อไปนี้รวมตลอดถึง เงินภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวไม่ว่าในทอดใด

"(1) เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าเงินได้จะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ และเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน"***

*พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2527 มาตรา 7 ใช้บังคับ 1 มกราคม 2528 เป็นต้นไป

**ดูคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.7/2528

"(2) เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลดเงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ และเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานหรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว"*

"(3) ค่าแห่งกิตติคุณ ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปีหรือเงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่นหรือคำพิพากษาของศาล"***

(4) เงินได้ที่เป็น

" (ก) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ไม่ว่าจะมียกเว้นหรือไม่ก็ตาม ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจะถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายกฎหมายดังกล่าวหรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ ซึ่งบริษัทเงินทุนเป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน"***

" (ข) เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุนรวมหรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทย จัดตั้งขึ้น สำหรับให้กู้ยืมเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรม เงินปันผล หรือเงินส่วนแบ่งของกำไรที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วย

*พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2527 มาตรา 8 ใช้บังคับ 1 มกราคม 2528 เป็นต้นไป

**พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 16) พ.ศ.2502 มาตรา 17 ใช้บังคับสำหรับเงินได้ปีภาษี 2502 เป็นต้นไป

***พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 24) พ.ศ.2522 มาตรา 3 ใช้บังคับสำหรับเงินได้ปีภาษี 2522 เป็นต้นไป

ภาษีได้ปีโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว**

"เพื่อประโยชน์ในการคำนวณเงินได้ตามวรรค 1 ในกรณี
ที่บุตรชอบด้วยกฎหมายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นผู้มีเงินได้ และความ เป็นสามีภรรยาของบิดาและ
มารดาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ถือว่าเงินได้ของบุตรดังกล่าวเป็นเงินได้ของบิดา แต่ถ้าความ เป็นสามี
ภรรยาของบิดาและมารดาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ถือว่าเงินได้ของบุตรดังกล่าวเป็นเงินได้ของบิดา
หรือของมารดาผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือของบิดาในกรณีบิดามารดาใช้อำนาจปกครองร่วมกัน

ความในวรรค 2 ให้ใช้บังคับกับบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติ
ภาวะ ซึ่งเป็นผู้มีเงินได้ด้วยโดยอนุโลม***

"(ค) เงิน โบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วน ในบริษัท
หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ง) เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้ง
จากกำไรที่ได้หรือเงินที่กันไว้ร่วมกัน

(จ) เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้ง
จากกำไรที่ได้หรือเงินที่กันไว้ร่วมกัน

(ฉ) ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วน
นิติบุคคลควบเข้ากัน หรือรับช่วงกัน หรือเลิกกันซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

(ช) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร
หรือโอนการเป็นหุ้นส่วนทั้งนี้เฉพาะที่ตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน****

*พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 26) พ.ศ.2525 มาตรา 3 ใช้บังคับ
สำหรับเงินได้ปีภาษี 2525 เป็นต้นไป

**พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2523 มาตรา 4
ใช้บังคับสำหรับเงินได้ปีภาษี 2523 เป็นต้นไป

***พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2529 มาตรา 5
ใช้บังคับ 1 กุมภาพันธ์ 2529 เป็นต้นไป.

"(5) เงินได้หรือประโยชน์ที่ได้เนื่องจาก

(ก) การให้เช่าทรัพย์สิน*

(ข) การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน

(ค) การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืน

ทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว"***

"(6) เงินได้จากวิชาชีพอิสระคือวิชากฎหมาย การประกอบ
โรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี การประณีตศิลปกรรม หรือวิชาชีพอิสระอื่นซึ่งจะได้มี
พระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้

(7) เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วย
การจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญ นอกจากเครื่องมือ

(8) เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร
การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือการอื่นนอกเหนือที่ระบุไว้ใน (1) ถึง (7) แล้ว"***

เงินค่าภาษีอากรตามมาตรา 40(1) และ (2) ถ้าผู้จ่าย
เงินหรือผู้ยื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทใดไม่ว่าทอดใดหรือในปีภาษีใดก็ตาม ให้ถือเป็นเงิน
ได้ประเภทและของปีภาษีเดียวกันกับเงินได้ที่ออกแทนให้[†]

* ตุลาการกรมสรรพากรที่ ป.1/2526

** พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 16) พ.ศ.2502 มาตรา 17 ใช้
บังคับสำหรับเงินได้ปีภาษี 2502 เป็นต้นไป

*** พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2496 มาตรา 15 ใช้
บังคับสำหรับเงินได้ปีภาษี 2496 เป็นต้นไป

[†] พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2527 มาตรา 9 ใช้
บังคับ 1 มกราคม 2528 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40(1) และ (2) ของปีภาษีก่อน
พ.ศ.2528 ให้ถือเป็นเงินได้ของปี 2525 ตามมาตรา 30 (ตุลาการกรมสรรพากรที่ ป.7/2528)

ดังนั้นเงิน ได้พึงประเมินตามบทวิเคราะห์ศัพท์หมายถึง

(ก) เงินสดหรือตราสารที่มีค่าเสมือนเงินสดเช่น

ตั๋วเงิน เช็ค ตราสาร ฯลฯ

(ข) ทรัพย์สินที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงินเช่น

ค่าเช่านาที่ได้รับเป็นข้าวเปลือก ค่าจ้างที่ได้รับเป็นข้าวสาร เสื้อ กางเกง ตู้เย็น หรือรถยนต์ เป็นต้น

(ค) ประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจใช้คำนวณได้เป็นเงิน

เช่น ลูกจ้างได้อยู่บ้านโดยไม่ต้องเสียค่าเช่าบ้าน หรือได้ใช้น้ำประปา ไฟฟ้าของนายจ้าง เป็นต้น

(ง) เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้ออกแทนให้ไม่ว่า

ทอดใด ๆ

(จ) เครดิตภาษีเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไรที่

ได้รับจากบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

จากกฎหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากรมีหลักการจัดเก็บจากเงินได้พึงประเมินทุกประเภท วันแต่เงินได้ใดเข้าช้อยกเว้นตามกฎหมายจึงไม่ต้องเสียภาษี เงินได้ที่ต้องเสียภาษีจำแนกออกเป็น 8 ประเภท ซึ่งครอบคลุมถึงเงินได้ทุกอย่างไม่ว่าเงินได้นั้นจะได้มาโดยน้ำพักน้ำแรง (earned income) หรือเป็นเงินได้ที่ได้มาโดยไม่ต้องใช้น้ำพักน้ำแรง (unearned income) และรวมตลอดถึงเงินได้ที่เกิดจากการลงทุนในทรัพย์สิน (capital gains) ด้วย วันแต่จะมีบทกำหนดยกเว้น หรือมีข้อจำกัดในการเสียภาษีไว้โดยเฉพาะ

2.1.1.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคล

สำหรับหน้าที่การเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับการเสียภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดา กล่าวคือจะต้องปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากรรวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเงินได้ที่นำมาคิดคำนวณเพื่อเสียภาษี เป็นเงินได้ที่ได้มาจากเงินได้พึงประเมิน

นิติบุคคลที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร

ได้แก่^๑ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรซึ่งหมายความว่า
 “บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ
 และให้ความหมายรวมถึง

(1) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไร
 โดยรัฐบาลต่างประเทศองค์การของรัฐบาลต่างประเทศ หรือนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของ
 ต่างประเทศ

(2) กิจการร่วมค้า ซึ่งได้แก่กิจการที่ดำเนินการร่วมกัน
 เป็นทางการค้าหรือหากำไรระหว่างบริษัทกับบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
 กับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือระหว่างบริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา คณะบุคคล
 ที่มีใช้นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือนิติบุคคลอื่น

(3) มูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้
 “(แต่ไม่รวมถึงมูลนิธิหรือสมาคมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 47 (7) (ข) ของประมวล-
 รัษฎากร)

(4) นิติบุคคลที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีและประ-
 ภาศในราชกิจจานุเบกษา

บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงิน
 ได้นิติบุคคล ได้แก่กิจการดังต่อไปนี้

- 1) บริษัทจำกัด
- 2) บริษัทมหาชน จำกัด
- 3) ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- 4) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

^๑ไพจิตร โรจนวานิช, ภาษีสรรพากร. (กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช,
 2531), หน้า 202 - 203.

5) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้า หรือหากำไร

โดยรัฐบาลต่างประเทศ

6) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไร

โดยองค์การของรัฐบาลต่างประเทศ

7) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้า หรือหากำไร

โดยนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

8) กิจการร่วมค้า ซึ่งได้แก่กิจการที่ดำเนินการร่วมกัน

เป็นทางการหรือหากำไรระหว่าง

(ก) บริษัทกับบริษัท

(ข) บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ค) ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ง) บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา

(จ) บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับคณะบุคคลที่มี
ใช้นิติบุคคล

(ฉ) บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนสามัญ

(ช) บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับนิติบุคคลอื่น

ส่วนนิติบุคคลอื่น เช่น กระทรวง ทบวง กรม องค์การของ

รัฐบาลไทยนอกจากที่กล่าวข้างต้น ไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร

สรุปได้ว่าภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร -

ฎากรโดยทั่วไปมีหลักการจัดเก็บจากกำไรสุทธิ ที่ได้จากการประกอบกิจการซึ่งอยู่ในข่ายของเงิน
ได้พึงประเมิน หรือเนื่องจากการประกอบกิจการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในแต่ละรอบระ
ยะเวลาบัญชี (ตามปกติมีกำหนด 12 เดือน) นอกจากวิธีการจัดเก็บตามหลักการดังกล่าวแล้ว ยัง
มีวิธีการจัดเก็บโดยวิธีอื่นอีกกล่าวคือ เก็บจากยอดรายรับหรือยอดขายก่อนหักรายจ่ายใด ๆ หรือ
เก็บจากค่าโดยสาร ค่าระวาง ฯลฯ จากกิจการขนส่งหรือเก็บจากการจำหน่ายเงินกำไรไปต่าง
ประเทศ เป็นต้น

2.1.1.3 ภาษีการค้า

ภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร⁷ เป็นภาษีอากรประเมินประเภทหนึ่ง (มาตรา 77 ทวิ) ซึ่งจัดเก็บจากยอดขายหรือยอดขายรับจากการประกอบการค้าในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้ารวม 14 ประเภทการค้า ซึ่งมีทั้งการขายสินค้าและการให้บริการ สำหรับการขายสินค้ามีจุดมุ่งหมายที่จะให้มีการเสียภาษีการค้าต้นทางเป็นส่วนใหญ่ เช่น เมื่อนำเข้าหรือเมื่อผลิต และในบางกรณีให้เสียภาษีการค้าปลายทาง เช่น เมื่อส่งออก เป็นต้น ส่วนการให้บริการต้องเสียภาษีการค้าเมื่อประกอบการบริการตามประเภทบริการที่กำหนดไว้ กับประเภทการค้าที่ต้องเสียภาษีการค้าได้แก่ประเภทการค้า ดังต่อไปนี้

ประเภทการค้า 1 การขายของ (แยกสินค้าเป็น 8 ชนิด)

ประเภทการค้า 2 โรงสีและโรงเลื่อย

ประเภทการค้า 3 การขายหลักทรัพย์ (ได้รับยกเว้นภา

ษีการค้าตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 182 พ.ศ. 2530)

ประเภทการค้า 4 การรับจ้างทำของ

ประเภทการค้า 5 การให้เช่าทรัพย์สิน (เฉพาะสิ่งทวาริมทรัพย์)

ประเภทการค้า 6 คลังสินค้า

ประเภทการค้า 7 โรงแรมและภัตตาคาร

ประเภทการค้า 8 การขนส่ง (ขนส่งภายในประเทศได้

รับยกเว้นภาษีการค้า)

ประเภทการค้า 9 โรงรับจำนำ

ประเภทการค้า 10 นายหน้าและตัวแทน

ประเภทการค้า 11 การค้าอสังหาริมทรัพย์

ประเภทการค้า 12 ธนาคาร

ประเภทการค้า 13 ประกันภัย

ประเภทการค้า 14 มหรสพ

⁷ เรืองเดียวกัน, หน้า 401 - 402.

การจัดเก็บภาษีการค้าจากประเภทการค้าต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้มีหน้าที่เสียภาษีการค้าเรียกว่า "ผู้ประกอบการค้า" ซึ่งได้แก่บุคคลที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้าดังต่อไปนี้

1. ผู้ผลิต
2. ผู้นำเข้า
3. ผู้ส่งออก
4. ผู้ขายทอดแรก (สมุด เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ ฯลฯ)
5. ผู้ขายทุกทอด (ทองคำ ทองคำขาว ฯลฯ)
6. ผู้ประกอบกิจการ (โรงสี โรงเลื่อย คลังสินค้า โรงแรม ภัตตาคาร ธนาคาร ฯลฯ)
7. ผู้รับจ้าง (การรับจ้างทำของ การให้บริการอาบอบนวด)
8. ผู้ให้เช่า (การให้เช่าทรัพย์สินที่มีใช้สอยหาริมทรัพย์)
9. นายหน้าตัวแทน ผู้ทอดตลาดหรือผู้ให้บริการ
10. ผู้ขาย (การค้าอสังหาริมทรัพย์)
11. ผู้รับประกันภัย

การเสียภาษีการค้าจากการขายสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักร เมื่อมีการขายเกิดขึ้นไม่ว่าจะมีการชำระราคาหรือไม่ ต้องเสียภาษีการค้าภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

สรุปได้ว่าภาษีการค้าเป็นภาษีจากการขายทั่วไปซึ่งจัดเก็บจากผู้ประกอบการค้าในลักษณะที่เป็นการขายของ และประกอบกิจการอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง ผู้ประกอบการค้าหมายถึง บุคคลธรรมดา นิติบุคคล คณะบุคคลหรือรัฐวิสาหกิจใดๆ ที่ประกอบกิจการค้าในราชอาณาจักร ที่เข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้า นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงผู้ประกอบการค้าลักษณะอื่นที่ไม่ได้กำหนดไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้าแต่กฎหมายให้ถือว่าเป็นผู้ประกอบการค้า โดยไม่ต้องอยู่ในข่ายได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีการค้า ตามพระราชบัญญัติการลดอัตราภาษีและยกเว้นภาษี ดังนั้นผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้าต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการดังนี้

(1) ต้องเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล คณะบุคคลหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้า (ช่องที่ 3) คือเป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขายทอดแรก ผู้ขายทุกทอด ผู้ประกอบกิจการ ผู้รับจ้าง ผู้ให้เช่า นายหน้าตัวแทน หรือผู้ให้บริการ ผู้ชาย และผู้รับประกันภัยและ

(2) ต้องประกอบการค้าในราชอาณาจักรและ

(3) ต้องเป็นการค้าตามประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้า (ช่องที่ 3)

นอกจากนี้ผู้ประกอบการค้ายังหมายความรวมถึงผู้ที่ทบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร ในหมวดว่าด้วยภาษีการค้ากำหนดให้ถือว่าเป็นผู้ประกอบการค้าด้วย

2.1.2 แนวความคิดการบริหารการจัดเก็บภาษีของ สพท. 1-8

หลักการแบ่งงานตามลักษณะหน้าที่ (functionlization) ตามหลักการงานประเภทเดียวกันไม่ว่าเป็นงานสำหรับภาษีใด จะรวมไว้ในกองเดียวกันแทนการรวมเข้าด้วยกันตามประเภทภาษี ทั้งนี้เพื่อให้การแบ่งส่วนราชการในรูปกองต่าง ๆ สอดคล้องกับหน้าที่งานด้านต่าง ๆ ที่กระจายไปสู่สำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ (สพท.)

สำหรับในเรื่องการจัดตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ เป็นแนวความคิดที่สอดคล้องกับการปรับปรุงการบริหารภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในประเทศอังกฤษซึ่ง Horold Groves เสนอความคิดเห็นโดยกล่าวถึงการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ (decentralized administration) ซึ่งอ้างอิงในชวร สารุพันธ์^๕ คือการกระจายหน่วยงานและกำลังเจ้าหน้าที่ไปจัดตั้ง และทำงานตามสถานที่ ซึ่งสะดวกต่อการติดต่อกับผู้เสียภาษีอากรได้โดยง่ายและทันเวลาที่... ผู้บริหารตามสาขาจึงสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง ตามหลักการกระจายอำนาจแนวคิดดังกล่าวจึงสอดคล้องกับเหตุผลในการแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ

^๕ชวร สารุพันธ์, การภาษีอากร. (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523),

กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525 และจากวิทยานิพนธ์ของนางงา บุญเปี่ยม^๑ ได้ให้ความคิดเห็นสนับสนุนถึงผลดีเกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ว่า การจัดตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ (สพท.) ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการติดต่อ เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดภูมิลำเนาทั้งยังได้รับความรู้ความเข้าใจในการเสียภาษีอากรเพิ่มขึ้น และยังก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการเสียภาษีอากรอีกด้วย ในการติดต่อกับสพท. แต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 30 นาทีต่อครั้ง หรือประมาณ 1 ชั่วโมงต่อครั้ง และยังสรุปจากผลการออกแบบสอบถามว่าการกระจายหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติไปยังสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ จะทำให้การบริหารภาษีอากรของกรมสรรพากรในด้านการบริการแก่ประชาชนมีประสิทธิภาพขึ้น

จากความหมายและแนวความคิดการบริหารการจัดเก็บภาษี ของสพท. 1-8 พอสรุปได้ว่าการกระจายหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติไปยัง สพท. เป็นผลดีเพราะอย่างน้อยทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการติดต่อ ไม่ต้องมาแออัดที่กรมสรรพากรเพียงแห่งเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ข้อช่วยของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีการค้าค่อนข้างกว้างขวางมาก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการเสริมให้ สพท. 1-8 มีบทบาทในการบริหารงานการจัดเก็บภาษีสรรพากรได้กว้างขวางขึ้น เพราะภาษีส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่สพท. 1-8 สามารถบริหารจัดการเก็บภาษีได้ก็คือภาษีทั้ง 3 ประเภท^๒ จากเหตุผลนี้จึงนับได้ว่าการบริหารงานจัดเก็บภาษีของสพท. 1-8 เป็นหัวใจของกรมสรรพากร

2.2 ที่มาของการจัดตั้งสพท. 1-8

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร และต้องรับผิดชอบในการหารายได้ให้ทันกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นของรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา การขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วของประเทศ ทำให้กรมสรรพากรต้องขยายตัวตามจนเป็นกรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกระทรวงการคลังการแบ่งส่วนราชการซึ่งได้เปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยจึง

^๑นางงา บุญเปี่ยม การศึกษาการบริหารภาษีของกรมสรรพากร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาพาณิชยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 210-211.

ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ซึ่งเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้การที่เจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้นในลักษณะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เป็นผลให้งานการบริหารภาษีอากรดำเนินไปในลักษณะที่ไม่มีประสิทธิภาพกว่าที่ควร แม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงการบริหารงานของกรมสรรพากรหลายครั้ง แต่ก็ยังเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะจุดเท่านั้น ปัญหาสำคัญคือการศึกษาที่กรมสรรพากรรวมอำนาจไว้ในกรม กับการที่ปราศจากการบริหารตามหน้าที่งาน ไม่อาจแก้ไขได้โดยการปรับปรุงเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่จะต้องอาศัยการแก้ไขโครงสร้างทั้งหมด การแก้ปัญหานี้เป็นงานใหญ่ที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ และการสนับสนุนเป็นอย่างมาก กรมสรรพากรยังขาดความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ จึงจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกด้วยเหตุดังกล่าวกรมสรรพากรจึงได้ขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ในด้านคำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารภาษีอากร

ในปี 2520 กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ส่ง Mr. Joseph R. Harmon¹⁰ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารภาษีอากร ศึกษาเพื่อหาทางปรับปรุงการบริหารภาษีอากรของกรมเสียใหม่ ซึ่ง Mr. Harmon ได้เสนอแนะให้มีการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรตามหลักการกระจายงาน และหลักการแบ่งกองตามหน้าที่ โดยจะต้องมีการจัดตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ (สพท.) ขึ้นตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร สพท. จะรับผิดชอบงานปฏิบัติการจัดเก็บภาษีอากรบางอย่าง เช่น การตรวจสอบภาษีอากร การสำรวจการเสียภาษี การกำหนดรายรับขั้นต่ำ การจดทะเบียนการค้าและการให้บริการแก่ผู้เสียภาษี ข้อเสนอดังกล่าวนี้ได้รับความเห็นชอบจากกรมสรรพากร แต่โดยที่ยังไม่อาจทราบผลดีผลเสียของการปฏิบัติ ตามข้อเสนอได้อย่างแน่ชัด กรมสรรพากรจึงได้จัดทำเป็นโครงการทดลองจัดตั้ง สพท. 1 ขึ้นเพื่อทดลองปฏิบัติงานในหน้าที่ของ สพท. ในเขตพระนคร โดยได้จัดตั้ง สพท. 1 ขึ้นในเดือนมีนาคม 2520

ต่อมาทางกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ส่งผู้เชี่ยวชาญคนใหม่คือ Mr. Garette De Mots มาเป็นที่ปรึกษาการบริหารภาษีอากรของกรมสรรพากร Mr. De Mots มีความเห็นชอบในข้อเสนอการแบ่งส่วนราชการซึ่งผู้เชี่ยวชาญคนเดิมได้เสนอไว้ นอกจากนี้ยังได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมว่างานในการปฏิบัติบางงานไม่สามารถกระจายไปยัง สพท. ได้แต่ต้องคงไว้

¹⁰ กรมสรรพากร, การแบ่งส่วนราชการ กรมสรรพากร พ.ศ. 2525. (กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร, 2525), หน้า 5-11.

ที่กรม งานปฏิบัติที่จำเป็นต้องคงไว้ที่กรมจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการกรรมวิธีแบบสอนแสดงรายการ ซึ่งจะต้องใช้เครื่องสมองกล งานลักษณะเช่นนี้จะต้องมีปริมาณมากจึงเกิดความประหยัดจากขนาด และเหมาะสมที่จะใช้เครื่องสมองกล แทนการใช้กำลังคน ด้วยความเห็นชอบกับข้อเสนอดังกล่าว จะใช้เครื่องสมองกลแทนการใช้กำลังคน กรมสรรพากรจึงได้ทดลองจัดตั้งศูนย์กรรมวิธีแบบแสดง รายการภาษีชั้นในเดือนธันวาคม 2520 โดยศูนย์กรรมวิธีแบบแสดงรายการจะทำการกรรมวิธีแบบ แสดงรายการภาษีในเขตกรุงเทพมหานคร และในเดือน กรกฎาคม 2521 ได้จัดตั้ง สพท. แห่งที่สอง คือ สพท. 2 รับผิดชอบการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีอากรในเขตสัมพันธวงศ์ โดยให้มีหน้าที่และความ รับผิดชอบเหมือนกับสพท. 1

ขณะนั้นกรมสรรพากรได้ทดลองดำเนินงานตามข้อเสนอ เพื่อแบ่งส่วนราชการ กรมสรรพากรได้ระยะเวลาพอสมควรแล้ว ผู้เชี่ยวชาญจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศคนใหม่ คือ Mr. William W. Newnam จึงได้เสนอให้มีการศึกษาการแบ่งส่วนราชการใหม่ของ กรมสรรพากรโดยละเอียด รวมทั้งจะได้มีการจัดทำแผนแม่บทขึ้นมาด้วย กรมสรรพากรจึงได้ตั้ง คณะทำงานเพื่อการแบ่งส่วนราชการ ขึ้นในปี 2522 คณะทำงานได้สรุปผลการศึกษาและเสนอแผน แม่บทการแบ่งส่วนราชการต่อสรรพากรในเดือนมกราคม 2523 ซึ่งกรมสรรพากรได้อนุมัติเห็นชอบ ในเดือนมีนาคม 2523 ต่อจากนั้นได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาก่อนที่จะมีการใช้พระราช- กฤษฎีกาต่อไป ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ส่งเรื่องต่อไปให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบ การบริหารราชการแผ่นดินเพื่อพิจารณา แต่เนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างที่สำคัญของกรมสรรพากร คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหาร แผ่นดิน จึงได้ตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจขึ้นมาเพื่อพิจารณาและศึกษารายละเอียดก่อนที่จะอนุมัติ

เมื่อมาถึงขั้นนี้กรมสรรพากรได้พิจารณาเห็นว่าแผนการแบ่งส่วนราชการใหม่ เริ่ม จะเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาซึ่งถ้าหากได้รับอนุมัติแล้วจะได้มีการดำเนินการในรายละเอียดตามแผนแม่- บทอีกด้วย เพื่อให้การดำเนินการตามแผนแม่บทได้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยและตรงตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้กรมสรรพากรจึงได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและดำเนินการแบ่งส่วนราชการคือ

1. คณะกรรมการควบคุมการแบ่งส่วนราชการของกรมสรรพากร ให้เป็นไป ตามแผนแม่บทตลอดจนมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการดำเนินงาน ของคณะกรรมการดำเนินการแบ่งส่วนราชการสรรพากร โดยมี นายพนัส สิมะเสถียร อธิบดี กรมสรรพากรในขณะนั้นเป็นประธานกรรมการ

2. คณะกรรมการดำเนินงานการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร (ดบส.)

คณะกรรมการมีหน้าที่วางแผนและดำเนินการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรตามแผนแม่บท โดยร่วมมือประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการดำเนินงานการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรโดยมีนายสุรใจ ศิริพงษ์ ผู้อำนวยการกองวิชาการในสมัยนั้นเป็นประธานกรรมการ

หลังจากที่ Mr. Newnam กลับไปแล้ว ทางกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ส่งผู้เชี่ยวชาญคนใหม่คือ Mr. Gordon C. Hill มาปฏิบัติงานต่อ Mr. Hill ได้ศึกษาการบริหารการตรวจสอบภาษีอากรและเสนอให้ทดลองจัดตั้งหน่วยงานบริหารตรวจสอบภาษีอากรตามแผนแม่บทกรมสรรพากร จึงได้มีคำสั่งตั้งศูนย์บริหารตรวจสอบภาษีอากรขึ้นทำหน้าที่บริหารงานตรวจสอบภาษีอากรตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บท ศูนย์บริหารงานตรวจสอบภาษีได้ตั้งขึ้นในเดือนมีนาคม 2523

นอกจากนี้เมื่อได้จัดทำและศึกษาแผนแม่บทเสร็จแล้ว กรมสรรพากรจึงได้ตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่แห่งใหม่ขึ้นคือสพท. 5 ตั้งขึ้นในเดือนตุลาคม 2523 โดยรับผิดชอบในเขตพระโขนงและห้วยขวาง และยังได้ปรับปรุงการจัดหน้าทำงานสพท. ที่ตั้งขึ้นสองแห่งแรกใหม่ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทที่ได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว

ในกลางปี 2524 กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ส่งผู้เชี่ยวชาญคนใหม่ คือ Mr. Sol G. DuBroof มาเป็นที่ปรึกษาทางด้านคอมพิวเตอร์ Mr. DuBroof ได้ศึกษางานกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษี และการจัดทำแฟ้มประวัติ ข้อมูลของผู้เสียภาษี (Master Files) โดยได้เสนอโครงการจัดส่งแบบแสดงรายการให้แก่ผู้เสียภาษี ซึ่งได้เริ่มทดลองใช้สำหรับแบบแสดงรายการปีภาษี 2524 ซึ่งได้ยื่นในปี 2525

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2525 กรมสรรพากรได้จัดตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่อีก 2 แห่ง คือสพท. 3 รับผิดชอบเขตพญาไท และปทุมวัน และสพท. 8 รับผิดชอบเขตธนบุรี คลองสาน บางขุนเทียน และราษฎร์บูรณะ ในการจัดตั้งสำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่แห่งใหม่ กรมสรรพากรได้พิจารณาเห็นว่าเท่าที่ได้มีการดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ตามแผนแม่บท ได้กระจายกำลังเจ้าหน้าที่ไปตามหน่วยงานใหม่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีหน้าที่ที่ยังคงเหลืออยู่ในกรมน้อย จึงได้ขออนุมัติจากกระทรวงการคลังเพื่อจ้างลูกจ้างประจำในระดับปริญญาตรีจำนวน 150 คน เพื่อจัดส่งไปปฏิบัติงานในสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ที่ตั้งขึ้นใหม่ และที่ตั้งมาก่อนแล้วในเดือนมีนาคม 2525 คณะปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้สรุปผล

ลการพิจารณาข้อเสนอการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร โดยเห็นชอบในข้อเสนอดังกล่าวทุกประการ เว้นแต่ไม่เห็นด้วยกับการตั้งสำนักผู้ตรวจราชการ แต่เห็นควรให้ตั้งตัวบุคคลเพื่อทำหน้าที่ตรวจราชการโดยขึ้นตรงกับอธิบดีกรมสรรพากร และในเดือน มีนาคม 2525 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติข้อเสนอการแบ่งส่วนราชการของกรมสรรพากร โดยมีเงื่อนไขกับคณะผู้ตรวจราชการตามที่คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเสนอมาแผนการแบ่งส่วนราชการของกรมสรรพากรดังกล่าว จึงได้รับการตราออกมาเป็นพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรกระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 29 เมษายน 2525

สำหรับการดำเนินการในการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรนั้น ยังได้มีการจัดตั้งคณะทำงานชุดต่าง ๆ ขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรให้เป็นไปตามแผนแม่บทคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ประกอบด้วย

1. คณะเจ้าหน้าที่ทั่วไป

คณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ ดบส. ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการ ดบส. จะได้มอบหมาย

2. คณะทำงานกองส่วนกลาง

คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่วางแผน จัดตั้งและติดตามการปฏิบัติงานของกองและหน่วยงานต่าง ๆ ในราชการบริหารส่วนกลางของกรมสรรพากร รวมตลอดถึงหน่วยงานที่จะได้แปรสภาพเป็นกองหรือเป็นส่วนหนึ่งของกองตามแผนแม่บทการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร

3. คณะทำงาน สฟท.

คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่วางแผน จัดตั้งและติดตามการปฏิบัติงานของ สฟท. ทั้งที่ได้จัดตั้งขึ้นมาแล้วและที่ได้จัดตั้งเพิ่มต่อไปตามแผนแม่บท

4. คณะทำงานการเจ้าหน้าที่

คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับอัตราค่าจ้าง และการกำหนดระดับตำแหน่งตามโครงสร้างใหม่ของกรมสรรพากรตามที่ปรากฏในแผนแม่บท

5. คณะทำงานงบประมาณและพัสดุ ครุภัณฑ์

คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณการเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ และสถานที่ ที่จำเป็นต้องใช้ในการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรตามแผนแม่บท

จากที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า สพท.1-8 นั้น มิได้ตั้งขึ้นพร้อมกัน มีลักษณะเทียบเท่ากองแต่ละกอง โดย สพท.1 แล้วเสร็จในปี 2520ซึ่งกำหนดให้เป็นโครงการทดลอง สพท.2 แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2521ซึ่งมีระยะเวลาการก่อตั้งใกล้เคียงกัน และที่ตามมาคือ สพท.5ในปี พ.ศ.2523 เมื่อได้รับการประเมินผลและทบทวนจากผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคณะปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินซึ่งสนับสนุนให้มีการแบ่งส่วนราชการโดยยุบบางกองในกรมสรรพากรมาจัดตั้ง สพท.1-8 รวมทั้งกองอื่น ๆ ที่เดิมอยู่ในกรมสรรพากรก็ได้มีการปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจในขณะนั้น ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรตามพระราชกฤษฎีกา ฯ 2525*

2.2.1 วัตถุประสงค์ของพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการฯ พ.ศ.2525

การแบ่งส่วนราชการในขณะนั้นมีวัตถุประสงค์สำคัญดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ในส่วนรวมของกรมสรรพากร
2. เพื่อกระจายอำนาจในการบริหารการจัดเก็บภาษี ซึ่งเป็นการปฏิบัติออกจากกรมสรรพากร และเพื่อให้กรมฯ สามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์บัญชาการ สำหรับการบริหารภาษีอากรทั้งประเทศได้อย่างเต็มที่
3. เพื่อกระจายการจัดเก็บภาษีให้ทั่วถึงและเป็นธรรม
4. เพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ผู้เสียภาษีให้ทั่วถึงมากขึ้น

จากวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น 2 ใน 4 ข้อคือกระจายการจัดเก็บภาษีให้ทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ผู้เสียภาษีให้ทั่วถึงมากขึ้นเป็น

---

*ปัจจุบันได้แก้ไขเป็นพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ.2531 โดยยกฐานะฝ่ายฝึกอบรม กองการเจ้าหน้าที่ขึ้นเป็นกองฝึกอบรม ส่วนรายละเอียดหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ของส่วนราชการในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ.2525 ซึ่งหมายความรวมถึงบทบาทและฐานะของ สพท.1-8 ไม่เปลี่ยนแปลง (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก)

วัตถุประสงค์หลักของ สพท.1-8 จึงเห็นได้ว่าบทบาทในการบริหารการจัดเก็บภาษีของ สพท.1-8 ก่อนข้างชัดเจนและเป็นภาระอันใหญ่หลวงที่จะต้องดำเนินการต่อไป

2.2.2 หลักการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการฯ พ.ศ. 2525

หลักการคือแนวความคิดซึ่งเป็นบ่อเกิดของสาระในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรดังนี้คือ

1. หลักการกระจายงาน การกระจายงานปฏิบัติออกไปจากตัวกรม เริ่มด้วยการแยกงานปฏิบัติการ (operation work) ออกจากงานบริหาร (management work) อย่างเด็ดขาดเพื่อให้งานที่เหลืออยู่ในกรมส่วนใหญ่เป็นงานบริหารในฐานะศูนย์บัญชาการของทั้งประเทศ งานปฏิบัติการจะเหลืออยู่แต่เฉพาะประเภทที่มีความจำเป็นต้องรวมศูนย์ปฏิบัติการไว้ และต้องอยู่ในลักษณะที่ไม่ปะปนกับงานบริหารส่วนอื่นของกรมฯ เพื่อให้กรมฯ สามารถทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนให้คำแนะนำ รวมทั้งการควบคุมการประเมินผลในฐานะศูนย์บัญชาการอย่างแท้จริงได้

2. หลักการแบ่งกองตามลักษณะหน้าที่ ตามหลักการนี้งานประเภทเดียวกันไม่ว่าจะเป็นงานสำหรับภาษีใด จะรวมไว้ในกองเดียวกันแทนการรวมเข้าด้วยกันตามประเภทของภาษีดังที่เป็นอยู่ก่อนปี พ.ศ. 2525 ทั้งนี้เพื่อให้การแบ่งส่วนราชการในรูปกองต่าง ๆ สอดคล้องกับหน้าที่งานด้านต่าง ๆ ที่กระจายออกไปสู่สำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ (สพท.) เพื่อให้กรมฯ สามารถบริหารงานภาษีอากรในหน้าที่หลัก 3 ด้านคือ การกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษีอากร การตรวจสอบภาษีอากร และการเร่งรัดภาษีอากรค้างซึ่งหน่วยงานสรรพากรทั่วราชอาณาจักรรับผิดชอบอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้การจัดตั้งกองตามลักษณะหน้าที่ยังเป็นการสร้างความพร้อมทางด้านองค์กร ในการที่จะรับงานเก็บเงินภาษีประเภทใหม่ ๆ โดยไม่ต้องตั้งกองตามประเภทภาษีใหม่ขึ้นมาด้วย

จะเห็นได้ว่าตามหลักการแล้ว การจัดตั้ง สพท.1-8 ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการ หรือแนวความคิดการกระจายงานปฏิบัติออกไปจากตัวกรม โดย สพท.1-8 เป็นฝ่ายปฏิบัติการและกองต่าง ๆ ที่ยังดำรงไว้ในตัวกรมสรรพากรใหญ่ ทำหน้าที่งานด้านนโยบายและการควบคุมประเมินผล

2.2.3 รูปแบบการจัดองค์การ

รูปแบบการจัดองค์การตามหลักการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร พ.ศ. 2525 มีสาระสำคัญดังนี้¹¹ (ดูแผนภูมิที่ 2.1 ประกอบ)

(1) การกระจายงานปฏิบัติออกไปยังสพท. 8 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านปฏิบัติการเกี่ยวกับทะเบียนการค้า การสำรวจและการกำหนดรายรับ การตรวจสอบภาษีอากรและการให้บริการ อำนวยความสะดวกทั่วไปแก่ผู้เสียภาษี สพท. ทั้ง 8 แห่งประกอบด้วย (ดูแผนภาพที่ 2.1 ประกอบ)

- สพท. 1 รับผิดชอบเขตพระนคร, สัมพันธวงศ์ และป้อมปราบศัตรูพ่าย
- สพท. 2 รับผิดชอบเขตบางรัก และยานนาวา
- สพท. 3 รับผิดชอบเขตพญาไท และปทุมวัน
- สพท. 4 รับผิดชอบเขตบางเขน และดุสิต
- สพท. 5 รับผิดชอบเขตพระโขนง และห้วยขวาง
- สพท. 6 รับผิดชอบเขตบางกะปิ มีนบุรี หนองจอกและลาดกระบัง
- สพท. 7 รับผิดชอบเขตบางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ภาษีเจริญ หนองแขมและตลิ่งชัน
- สพท. 8 รับผิดชอบเขตธนบุรี คลองสาน ราษฎร์บูรณะ บางขุนเทียน

2. ส่วนกลางกรมสรรพากร ประกอบด้วยกองทั้งหมด 16 กอง โดยแยกเป็น

4 สายงาน

(1) สายกรรมวิธีและปฏิบัติการมี 4 กองคือ

- กองปฏิบัติการกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเก็บรักษาแบบแสดงรายการภาษีงานใบผ่านภาษี และการดำเนินการเกี่ยวกับภาษีการค้า นำเข้าและส่งออก
- กองภาษีหัก ณ ที่จ่ายและคืนภาษี มีหน้าที่รับผิดชอบด้านภาษีหัก ณ ที่จ่าย และการคืนภาษีในเขตกรุงเทพฯ

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16-19.

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร และการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรองอธิบดีปัจจุบัน

อธิบดีกรมสรรพากร

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ๆ

ตรวจสอบภายใน

นักวิชาการภาษี ๑ = 1
(ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านระบบการจัดเก็บภาษีอากร) (ว.)
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี ๑ = 1
(ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านระบบการตรวจสอบภาษีสรรพากร) (ว.)
นิติกร ๑ = 1
(ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านกฎหมายอากร) (ว.)

คณะ
ผู้ตรวจราชการ

รองอธิบดี

กองกฎหมายและ
ระเบียบ

กองอุทธรณ์
ภาษีอากร

กองคดีภาษีอากร

กองสืบสวนและ
ประมวลหลักฐาน

กองบริหารงาน
ตรวจภาษีอากร

กองตรวจภาษีอากร

สพท. 1 - 8

สพท. บางละมุง
สพท. หาดใหญ่

รองอธิบดี

กองนโยบายและแผน

กองภาษี
หัก ณ ที่จ่ายและคืนภาษี

กองกรรมวิธีแบบ
แสดงรายการภาษี

กองบริหารงาน
กรรมวิธีแบบแสดง
รายการภาษี

ศูนย์ฝึกอบรม
กรมสรรพากร

สำนักงานสรรพากรเขต

สำนักงานสรรพากรจังหวัด

สำนักงานสรรพากรอำเภอ

รองอธิบดี

สำนักงาน
เลขานุการกรม

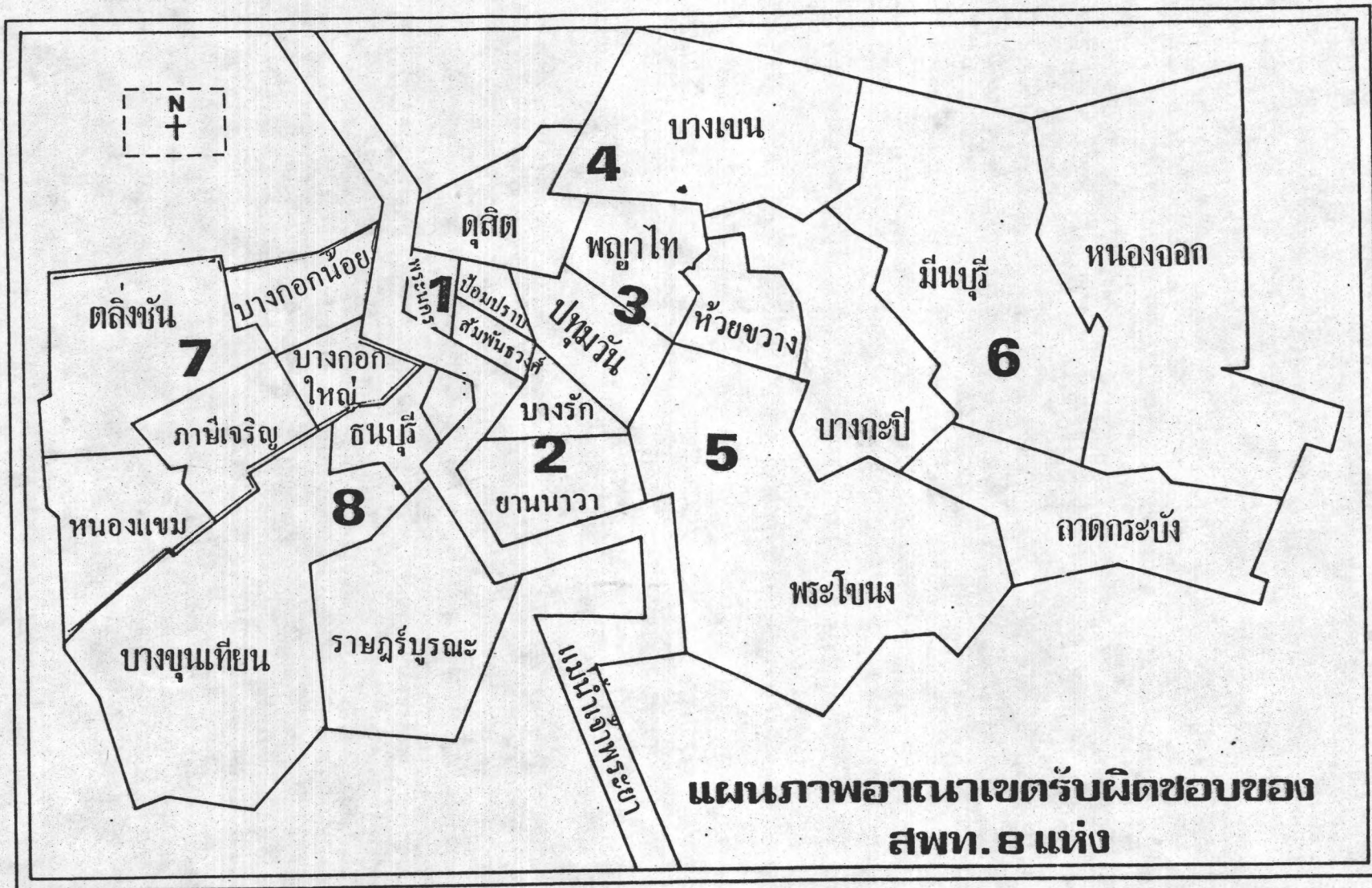
กองการเจ้าหน้าที่

กองคลัง

กองอากรและพิธีศุลกากร

กองปฏิบัติการกลาง

กองบริหารงานเร่ง
รัดภาษีอากรต่าง

ที่มา : หนังสือการแบ่งส่วนราชการ พ.ศ.2525 , กรมสรรพากร.

- กองกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษี มีหน้าที่รับผิดชอบงานกรรมวิธีแบบแสดงรายการ ภาษีสำหรับผู้เสียภาษีในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งงานสถิติข้อมูลภาษีสรรพากรต่าง ๆ
- กองบริหารงานกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษี มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน การให้คำแนะนำและกำหนดแนวปฏิบัติ และการควบคุมประเมินผลงานกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษีของกรมสรรพากรทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่ขั้นตอนการรับชำระภาษีและรับแบบแสดงรายการภาษี การดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับแบบฯ จนถึงการเก็บรักษาแบบแสดงรายการภาษี

(2) สายปราบปรามมี 4 กองคือ

- กองตรวจภาษีอากร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากรรายที่เป็นรายใหญ่ที่มีความสลับซับซ้อน มีปัญหามาก หรือมีความสำคัญระดับชาติ
- กองสืบสวนและประมวลหลักฐานมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนและประมวลหลักฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียภาษีอากร เพื่อกองตรวจภาษีอากรและหน่วยงานตรวจสอบอื่น ๆ ของกรมสรรพากรใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบและดำเนินคดี
- กองบริหารงานตรวจภาษีอากร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน การให้คำแนะนำและกำหนดแนวปฏิบัติ และการควบคุมประเมินผลงานตรวจสอบภาษีทั่วราชอาณาจักร
- กองบริหารงานเร่งรัดภาษีอากรค้าง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน การให้คำแนะนำและกำหนดแนวปฏิบัติ และการควบคุมประเมินผลงานเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้างทั่วราชอาณาจักร

(3) สายกฎหมายมี 3 กองคือ

- กองกฎหมายและระเบียบ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับร่างและตีความกฎหมายและระเบียบและเป็นที่พักษากฎหมายทั่วไปของกรมสรรพากร
- กองอุทธรณ์ภาษีอากร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ภาษีอากรของผู้เสียภาษีอากรในเขตกรุงเทพฯ และรับผิดชอบบริหารงานพิจารณาอุทธรณ์ทั่วราชอาณาจักร
- กองคดีภาษีอากร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินคดีภาษีอากร ในเขตกรุงเทพฯ และรับผิดชอบบริหารงานคดีภาษีอากรทั่วราชอาณาจักร

(4) สายนโยบายและบริหารมี 5 กองคือ

- สำนักเลขานุการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานของสารบรรณของกรม งานรวบรวมและประมวลรายงานเร่งรัดการปฏิบัติราชการของหน่วยงานสรรพากรต่าง ๆ และงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ของกรมสรรพากร
- กองนโยบายและแผนมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายภาษีสรรพากร งานภาษีสัมพันธ์ระหว่างประเทศ งานวางแผน งานปรับปรุงระบบและระเบียบในการปฏิบัติงาน งานจัดทำเอกสารเผยแพร่และกำหนดแนวปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้เสียภาษีอากรโดยทั่วไป
- กองการเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการพัฒนาสมรรถภาพ ของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร
- กองคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานคลังของกรม งานรับแบบและรับชำระภาษีอากร
- กองอากรและพัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานพัสดุครุภัณฑ์ของกรมสรรพากร จัดทำ ควบคุม ซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ที่ทำการและยานพาหนะการจัดซื้อสิ่งพิมพ์ แสตมป์ อากรต่างประเทศ การส่งพิมพ์ตัวมหรสพ รวมทั้งการเก็บรักษาและควบคุมการเบิกจ่ายแสตมป์อากร

(5) นอกจากสายงานทั้งสี่ข้างต้นแล้ว ยังมีคณะผู้ตรวจราชการกรมสรรพากร ขึ้นโดยตรงต่ออธิบดีจำนวนหนึ่งด้วย โดยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจตราการปฏิบัติของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมสรรพากรทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งสอดส่องดูแลความประพฤติของเจ้าหน้าที่สังกัดกรมสรรพากร

สำนักงานสรรพากรเขต 9 แห่ง ยังคงมีหน้าที่ความรับผิดชอบเช่นเดิม และในส่วนภูมิภาคไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ยังคงมีส่วนราชการในรูปของสำนักงานสรรพากรจังหวัด และสำนักงานสรรพากรอำเภอตามปกติ

กล่าวได้ว่าการแยกงานปฏิบัติออกจากศูนย์บัญชาการมีผลดี คือทำให้กรมสรรพากรทำหน้าที่เป็นศูนย์บัญชาการได้เต็มที่โดยไม่ต้องห่วงงานปฏิบัติการ ที่แล้วมากรมทำทั้งงานปฏิบัติการและงานศูนย์บัญชาการ แต่งานปฏิบัติการมีลักษณะที่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร กรมสรรพากรในสมัยนั้นจึงมีลักษณะเป็นกรมสรรพากรของกรุงเทพมหานคร แทนที่จะเป็นกรมสรรพากรของ

ประเทศไทย นอกจากน้การแย่งงานปฏิบัติกรออกจากงานบัญชาการ ทำให้ฝ่ายบัญชาการสามารถตรวจสอบและควบคุมฝ่ายปฏิบัติได้ ทำให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีแผนการ มีทิศทางและเป็นไปตามนโยบาย อันจะเป็นการบรรลุเป้าหมายในการเก็บภาษีมากขึ้นและเป็นธรรมขึ้น นอกจากนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลงานที่กระจายออกไปจากส่วนกลาง มี 3 หน่วยงานคือ

1. กองบริหารงานกรรมวิธีแบบแสดงรายการ
2. กองบริหารงานตรวจสอบภาษีอากร
3. กองบริหารงานเร่งรัดภาษีอากรค้าง

ตั้งนั้นกองทั้ง 3 กองนี้เป็นกองซึ่งทำหน้าที่ทางการบริหารในลักษณะ functional management กล่าวคือมีหน้าที่คิดว่าเฉพาะ function เป็นเหมือนบุคคลากรแต่มีหน้าที่บริหาร (manage) ในเฉพาะ function นั้น ๆ ด้วย กองเหล่านี้มีขอบข่ายความรับผิดชอบทั่วประเทศ เช่นกองบริหารงานตรวจสอบก็วางแผนการตรวจสอบ กำหนดนโยบายและทิศทางการตรวจสอบ ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบและควบคุมการตรวจสอบทั่วประเทศ กองบริหารงานกรรมวิธีแบบแสดงรายการ กองบริหารงานเร่งรัดภาษีอากรค้างก็เป็นกองบริหารสำหรับงานกรรมวิธีแบบแสดงรายการและภาษีอากรค้างในขอบข่ายทั่วประเทศ ในลักษณะเดียวกันกับกองบริหารงานตรวจสอบ

สรุปได้ว่ากองเหล่านี้มีความจำเป็นมากในการบริหารภาษีอากรในส่วนของการกำหนดนโยบาย แต่การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะศึกษาเฉพาะหน่วยงานที่ถูกกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบออกจากตัวกรมคือ สพท. 1 - 8 เท่านั้น ส่วนกองต่าง ๆ เป็นกองซึ่งมีหน้าที่ทางนโยบายการบริหารภาษีอากรก็นับว่ามีความสำคัญไม่น้อย หากทางกรมสรรพากรสามารถที่จะให้การสนับสนุนในเรื่องของเวลาการศึกษาในระดับปริญญาโท และข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ก็อาจจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากรไม่น้อยทีเดียว

2.3 หน้าที่ความรับผิดชอบ

หน้าที่ความรับผิดชอบ ของสำนักงานภาษีกกรมสรรพากรเขตพื้นที่ 1-8 โดยในแต่ละสหท. มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงการคลังมอบหมายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจน

การดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนการค้า การสำรวจและการกำหนดรายรับขั้นต่ำ การดำเนินการเกี่ยวกับภาษีการค้า การให้ความช่วยเหลือและการบริการแก่ผู้เสียภาษี การตรวจสอบได้ส่วน การหลีกเลี่ยงภาษีอากรทุกประเภท และการประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ แบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ฝ่ายและ 1 งาน โดยแต่ละฝ่ายและงานมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้ (ดูแผนภูมิที่ 2.2 และ 2.3 ประกอบ)

2.3.1 งานบริหาร

มีหน้าที่และความรับผิดชอบการดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านสารบรรณ และธุรการทั่วไป การเจ้าหน้าที่ การเงิน รายงานและสถิติและงานอื่น ๆ ตามที่สรรพากรเขตพื้นที่จะมอบหมาย

2.3.2 ฝ่ายส่งเสริมและบริการผู้เสียภาษี

มีหน้าที่ความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจทางภาษีอากร การให้บริการหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากรในด้านต่าง ๆ และการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานทะเบียนการค้า การแบ่งส่วนราชการออกได้เป็น 2 งาน โดยแต่ละงานมีรายละเอียดของงานที่ต้องปฏิบัติดังนี้

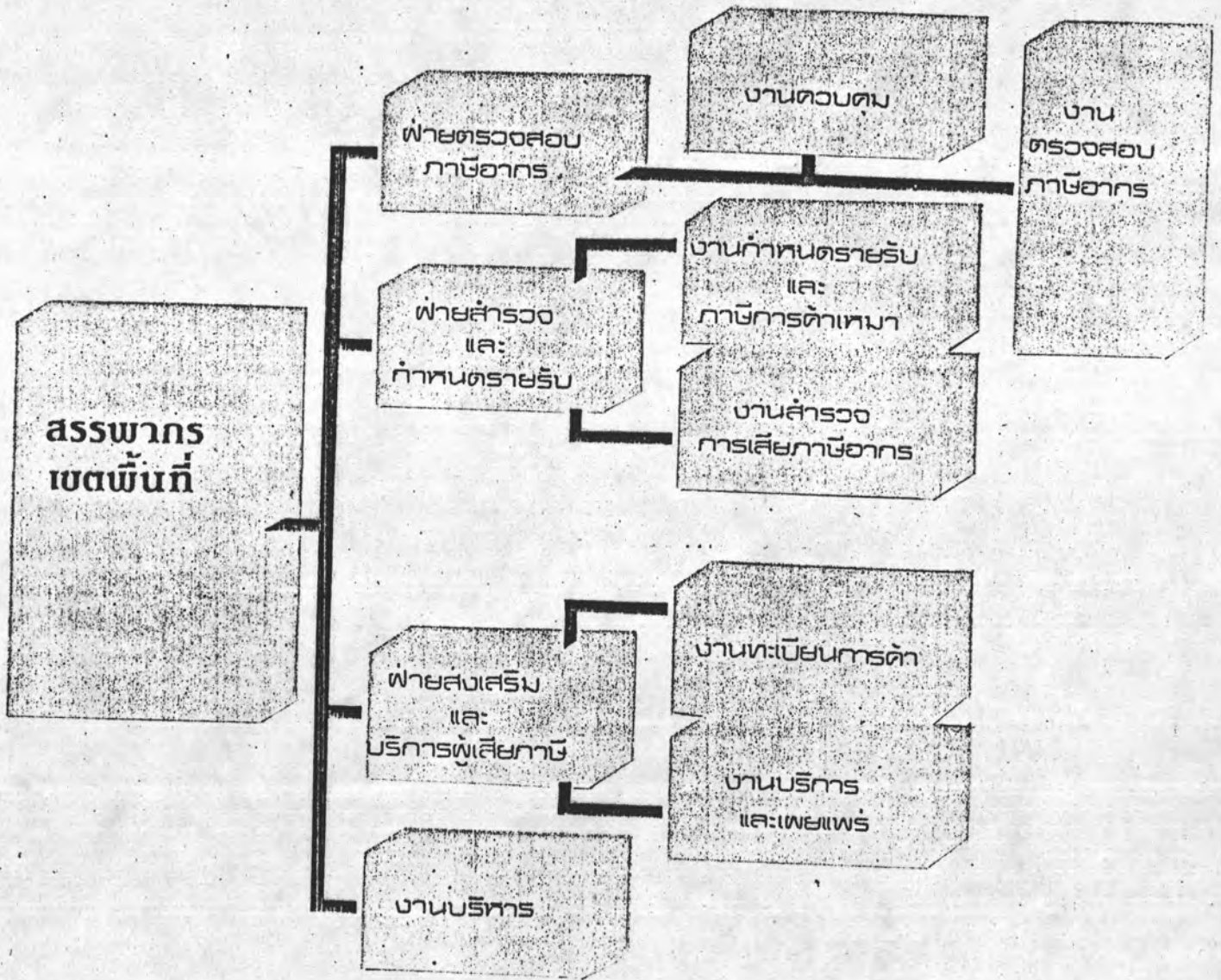
2.3.2.1 งานบริการและเผยแพร่ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

- (1) ให้อำนวยความสะดวก และให้คำแนะนำปรึกษาหาหรือแก่ผู้เสียภาษีอากรในด้านต่าง ๆ
- (2) รับและพิจารณาคำร้องต่าง ๆ ของผู้เสียภาษีอากร
- (3) จำแนกแจกจ่ายแบบพิมพ์และระบบแสดงรายการต่าง ๆ ให้แก่ผู้เสียภาษีอากร
- (4) ดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับภาษีอากรและการเสียภาษีอากร
- (5) ดำเนินการอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านภาษีอากรตลอดจนเพื่อหาทางยกระดับการยอมเสียภาษีอากรของผู้เสียภาษี

แผนภูมิที่ 2.2

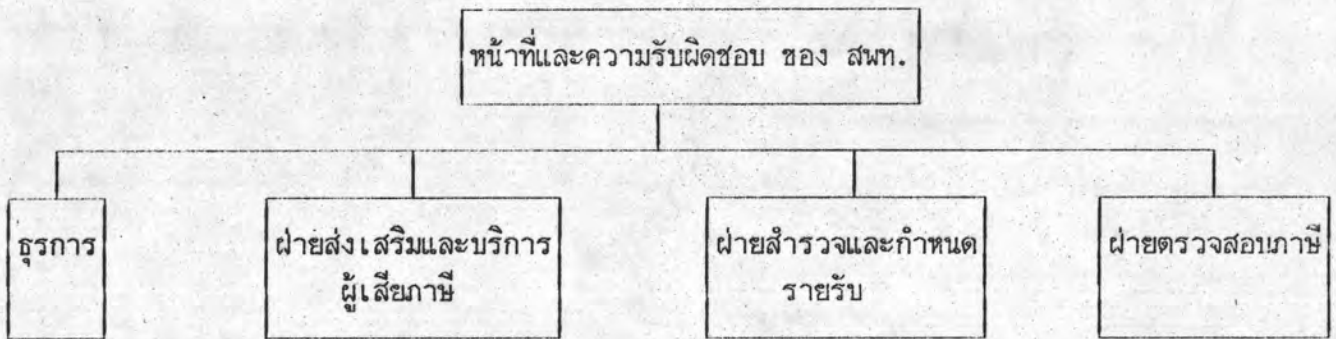
แผนภูมิ

การแบ่งส่วนราชการ สำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ (ส.พ.ท.)

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2530

แผนภูมิ 2.3
แผนภูมิแสดงการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของสหพ.

มีหน้าที่และความ
รับผิดชอบเกี่ยวกับ
งานสารบรรณและ
ธุรการทั่วไปงาน
พัสดุ คุรุภัณฑ์ งาน
การเงิน งานสถิติ
และรายงานติดต่อ
ประสานงานกับ
หน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง

- ประชาสัมพันธ์ทั้งในและนอกสถานที่
- ให้บริการ อำนวยความสะดวกให้ค่านำปรึกษาหารือแก่ผู้เสียภาษีอากร
- รับและพิจารณาคำร้องต่าง ๆ ของผู้เสียภาษีอากร
- รับจดทะเบียนการค้า รับแจ้งเลิกย้ายโอนเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับทะเบียนการค้า
- พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับการเพิกถอนทะเบียนการค้า
- เก็บรักษา และบริการแบบแสดงรายการการค้า และแฟ้มประวัติผู้ประกอบการค้า
- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำสถิติ และรายงานส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- วางแผนและดำเนินการสำรวจการเสียภาษีอากรของบุคคล บริษัท ห้างหุ้นส่วน และผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่รับผิดชอบ
- สำรวจหาแหล่งภาษีใหม่
- รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร
- วางแผนและดำเนินการกำหนดรายรับขั้นต่ำของผู้ประกอบการค้าในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
- ควบคุมรายรับ ณ สถานที่ประกอบการค้า
- พิจารณาคำร้องขออุทธรณ์รายรับ
- พิจารณาปรับปรุงยอดรายรับที่ได้กำหนดเป็นระยะ ๆ
- รับและพิจารณาคำขอเสียภาษีการค้าเหมาเป็นงวด
- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจการเสียภาษีอากร การกำหนดรายรับขั้นต่ำ และภาษีการค้าเหมา
- จัดทำสถิติ และรายงานส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- คัดเลือกรายผู้เสียภาษีเพื่อพิจารณาทำการตรวจสอบ
- ดำเนินการตรวจสอบได้สวนผู้เสียภาษีอากร และประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมให้เป็นไปตามแผนการออกหมายเรียกและแผนการตรวจสอบภาษีอากรที่กรมสรรพากรกำหนด
- ดำเนินการตรวจค้นและยึดบัญชี เอกสารและหลักฐานสำหรับรายที่มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงภาษีอากรอย่างชัดเจน
- ควบคุมทะเบียนกลางในการออกหมายเรียกตรวจสอบและทะเบียนใบแจ้งการประเมิน
- จัดทำสถิติ และรายงานส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่มา : หนังสือที่ระลึกวันเปิดอาคารสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ 7.

2.2.2.2 งานทะเบียนการค้า มีหน้าที่ดำเนินงานเกี่ยวกับ

- (1) พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนการค้า การเลิก ย้ายและโอนสถานประกอบการค้าของผู้ประกอบการค้าในพื้นที่รับผิดชอบ
- (2) รับและพิจารณาคำร้องขอใบแทนใบทะเบียนการค้า ใบแทนประจำตัวผู้ประกอบการค้าหรือคำร้องขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อผู้ประกอบการค้า ที่ตั้งสถานการค้าประเภทการค้าและคำร้องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (3) จัดทำสมุดคัมภีร์ทะเบียนการค้า สมุดรับเรื่องราวคำร้องเกี่ยวกับทะเบียนการค้าในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
- (4) พิจารณาเสนอความคิดเห็น ในการสั่งเพิกถอนทะเบียนการค้า
- (5) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวกับทะเบียนการค้า

2.3.3 ฝ่ายสำรวจและกำหนดรายรับ

มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจการเสียภาษีอากร และการหาแหล่งภาษีใหม่ การกำหนดรายรับขั้นต่ำของผู้ประกอบการค้าและการดำเนินการเกี่ยวกับภาษีการค้าเหมาแบ่งส่วนราชการออกได้เป็น 2 งาน โดยแต่ละงานมีรายละเอียดของงานที่ต้องปฏิบัติดังนี้

2.3.3.1 งานสำรวจการเสียภาษี มีหน้าที่ดำเนินงาน เกี่ยวกับ

- (1) วางแผนและดำเนินงานการสำรวจการเสียภาษีอากรของบุคคล บริษัทห้างหุ้นส่วน และผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่รับผิดชอบ
- (2) สำรวจหาแหล่งภาษีใหม่
- (3) รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจให้เป็นหมวดหมู่สำหรับใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บและการตรวจสอบได้ส่วนภาษีอากร
- (4) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจการเสียภาษี

อากร

2.3.3.2 งานกำหนดรายรับและภาษีการค้าเหมาที่มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

- (1) พิจารณาวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับกำหนดรายรับขั้นต่ำของผู้ประกอบการค้าในพื้นที่รับผิดชอบตามหลักเกณฑ์ที่กรมสรรพากรกำหนด
- (2) ดำเนินการควบคุมรายรับของผู้ประกอบการค้า ณ สถานที่ประกอบการค้าตามหลักเกณฑ์และแผนงานที่กำหนด
- (3) พิจารณากำหนดรายรับขั้นต่ำและแจ้งให้ผู้ประกอบการค้าทราบและถือปฏิบัติถ้าเห็นชอบด้วย รวมทั้งแจ้งรายละเอียดการกำหนดรายรับขั้นต่ำให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อควบคุมให้ผู้ประกอบการค้ายื่นแบบแสดงยอดรายรับไม่ต่ำกว่ารายรับที่กำหนด
- (4) พิจารณาคำร้องกรณีผู้ประกอบการค้าคัดค้าน การกำหนดรายรับขั้นต่ำให้ถูกต้องเหมาะสมตามความเป็นจริง
- (5) พิจารณาปรับปรุงยอดรายรับที่กำหนดเป็นระยะ ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาวะการณ์
- (6) แจ้งหลักเกณฑ์เกี่ยวภาษีการค้าเหมาประจำปี ที่กรมสรรพากรกำหนดให้เขต(อำเภอ)รับไปดำเนินการ รวมทั้งควบคุมให้เขต(อำเภอ)ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์โดยเคร่งครัด
- (7) พิจารณาคำขอเสียภาษีการค้าเหมาที่เขต(อำเภอ)รายงานมา
- (8) ดำเนินการเกี่ยวกับประชุมพิจารณาคำขอเสียภาษีการค้าเหมา ตลอดจนแจ้งผลการประชุมให้เขต (อำเภอ) ทราบเพื่อถือปฏิบัติต่อไป
- (9) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดรายรับและภาษีการค้าเหมา

2.3.4 ฝ่ายตรวจสอบภาษีอากร ...

มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบได้สวนผู้เสียภาษีอากร และการประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม แบ่งส่วนราชการออกเป็น งานสอบทาน และควบคุมการ

ประเมินและงานตรวจสอบภาษีอากร (งานตรวจสอบภาษีอากรจะมีมากกว่าหนึ่งงานขึ้นอยู่กับขนาดและปริมาณงานของสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่แต่ละแห่ง) โดยแต่ละงานมีรายละเอียดของงานที่ต้องปฏิบัติดังนี้

2.3.4.1 งานควบคุมการตรวจสอบ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ

(1) รับแบบแสดงรายการภาษีอากรที่กรมสรรพากรส่ง
มาให้ตรวจสอบ

(2) จัดทำทะเบียนควบคุมการจ่ายแบบแสดงรายการให้
งานตรวจสอบภาษีอากรหน่วยต่าง ๆ

(3) พิจารณากลับกรอง ควบคุมการตรวจสอบภาษีอากร
ให้เป็นไปตามประเด็นและกรณีแห่งความผิดพลาดโดยครบถ้วน

(4) สอบทานสำนวนการตรวจสอบภาษีอากร และตรวจ
ทานความถูกต้องในใบแจ้งการประเมินให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบ

(5) จัดทำทะเบียนควบคุมการออกใบแจ้งการประเมิน
ภาษีอากร

(6) เก็บรักษาแบบแสดงรายการภาษีอากร รายที่ตรวจ
สอบเสร็จแล้วและจัดส่งคืนกรมสรรพากร

(7) ควบคุมทะเบียนกลางในการออกหมายเรียกตรวจสอบ

(8) ปฏิบัติงานอื่นตามแต่จะ ได้รับมอบหมาย

2.3.4.2 งานตรวจสอบภาษีอากร มีหน้าที่ดำเนินงานเกี่ยวกับ

(1) ตรวจสอบได้ส่วนการเสียภาษีอากรรายที่กรม
สรรพากรได้ตรวจสอบ

(2) ออกหมายเรียกหรือหนังสือเชิญผู้เสียภาษีอากรมา
ได้ส่วน รวมทั้งทำการตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและข้อเท็จจริงอื่น ๆ

(3) ทำการตรวจค้นและยึดบัญชีเอกสารหลักฐานรายที่
มีพฤติการณ์ หรือหลักเลียงภาษีอากรอย่างชัดเจน

- (4) ประเมินเรียกเก็บภาษีอากรเพิ่มเติม พร้อมทั้ง เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม (ถ้ามี)
- (5)ชี้แจงคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หากผู้เสียภาษีอากรอุทธรณ์หรือเป็นพยานศาลและผู้เสียภาษีอากรนำคดีขึ้นสู่ศาล
- (6) พิจารณาขออนุมัติกรมสรรพากรเมื่อทำการตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ

(7) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบภาษีอากร ผู้ศึกษาได้ทำรวบรวมภาษีอากรบริการของสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ไว้ในตารางที่ 2.1 อนึ่งปัจจุบันนี้ สพท. มีจำนวนผู้เสียภาษีที่จะต้องทำการตรวจสอบเป็นจำนวนมากอัตรากำลังคนไม่สมดุลกับปริมาณงาน จึงได้มีการปรับปรุงเพิ่มฝ่ายตรวจสอบภาษีอากรออกเป็นสองหรือสามฝ่าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณงานการตรวจสอบของ สพท. 1-8 ซึ่งได้ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525 แต่การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีแนวทางหรือระเบียบซึ่งเป็นกฎหมาย ช้อบังคับให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติถือเป็นแนวทางคือ

1. ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วย การสำรวจแหล่งภาษีอากรและการติดตามการยื่นแบบแสดงรายการภาษี พ.ศ. 2530
2. ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีการค้า (ฉบับที่ 38) เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดรายรับขั้นต่ำ ตามมาตรา 86 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร
3. ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีการค้า (ฉบับที่ 44) เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดรายรับขั้นต่ำ ตามมาตรา 86 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร
4. ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการกำหนดรายรับขั้นต่ำผู้ประกอบการค้า พ.ศ. 2529
5. ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีการค้าและภาษีเงินได้ เหมมาเป็นงวด พ.ศ. 2531
6. ระเบียบว่าด้วยระบบเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร พ.ศ. 2531

ตารางที่ 2.1

ตารางแสดงภาพลักษณ์บริการของสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่

ลำดับ	บริการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		สพท. 1-8	หน่วยงานอื่น ๆ ในกรุงเทพ
1	<p><u>แบบแสดงรายการภาษี</u></p> <p>ก. ขอแบบพิมพ์แบบแสดงรายการภาษีในเขตกรุงเทพมหานคร กรมสรรพากรได้บริการจัดส่งแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีการค้าให้แก่ผู้เสียภาษีโดยทางไปรษณีย์</p>	<p>1. ฝ่ายส่ง เสริม และบริการผู้เสียภาษี</p> <p>2. งานสำรวจ การเสียภาษี</p>	<p>1. สำนักงานสรรพากรเขต (อำเภอ)</p> <p>2. ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ สำนักงานเลขานุการกรม</p>
2	<p><u>เลขประจำตัวผู้เสียภาษี</u></p> <p>ก. ยื่นคำร้องขอรับเลขประจำตัวและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี</p> <p>ข. แจ้งการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ เปลี่ยนชื่อและหรือชื่อสกุล ตาย โอนกิจการหรือควบกิจการเข้าด้วยกัน</p> <p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>1. กรณีขอทำบัตรใหม่ให้แนบภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรข้าราชการหรือทะเบียนบ้านด้วย</p>	<p>1. ฝ่ายส่ง เสริม และบริการผู้เสียภาษี</p> <p>2. งานสำรวจ การเสียภาษี</p>	<p>1. ฝ่ายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี กองกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษี</p> <p>2. สำหรับคนต่างด้าวยื่นคำร้องที่ฝ่ายใบผ่านภาษีอากร กองปฏิบัติการกลาง</p>

ลำดับ	บริการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		สพท. 1-8	หน่วยงานอื่น ๆ ในกรุงเทพ
	<p>2. กรณีย้ายที่อยู่ เปลี่ยนชื่อและ/หรือชื่อสกุล ให้คืนบัตรเก่าและแจ้งขอมีบัตรใหม่ พร้อมแนบภาพถ่ายหลักฐานการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว</p> <p>3. กรณีมีเลขประจำตัวฯ หลายหมายเลขให้ถือว่าหมายเลขที่เคยใช้แบบเป็นหมายเลขที่ถูกต้อง ถ้ายังไม่เคยใช้หมายเลขใดเลยให้ถือว่าหมายเลขลำดับก่อน (เลขน้อยกว่า) หรือวันที่ที่ออกบัตรก่อน แล้วแต่กรณี เป็นหมายเลขที่ถูกต้องของผู้เสียภาษี</p> <p>4. บัตรประจำตัวผู้เสียภาษีหาย ให้แนบสำเนาบันทึกประจำวัน (ใบแจ้งความ) ของพนักงานตำรวจไปด้วย</p> <p>5. กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล โอนกิจการเลิกกิจการหรือควบกิจการเข้าด้วยกัน ให้ส่งบัตรคืนและขอมีบัตรใหม่ พร้อมแนบหลักฐานการเลิกกัน โอนกิจการหรือควบเข้ากันที่ฝ่ายเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร กองกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษี</p>		

ลำดับ	บริการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		สพท. 1-8	หน่วยงานอื่น ๆ ในกรุงเทพ
3	<u>ทะเบียนการค้า</u> จดทะเบียน แจ็งเล็ก ย้าย โอนสถานการ ค้าขอใบแทนทะเบียนการค้า	ฝ่ายส่งเสริมและ บริการผู้เสียภาษี	
4	<u>การสอบถามและปรึกษาปัญหาภาษีอากร</u> <u>หมายเหตุ</u> 1. การสอบถามอาจสอบถามทาง โทรศัพท์ ไปติดต่อด้วยตนเองหรือทำหนังสือสอบถาม 2. การสอบถามปัญหาภาษีอากรจะต้องแจ้ง ข้อเท็จจริง โดยละเอียดเพื่อจะได้ คำชี้แจงให้ถูกต้อง	1. ฝ่ายส่งเสริม และบริการ ผู้เสียภาษี	1. กองกฎหมายและระเบียบ 2. ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ สำนักงาน เลขานุการกรม
5	<u>การติดต่อขอเอกสารเผยแพร่</u> 1. เอกสารเผยแพร่ภาษีอากร	1. ฝ่ายส่งเสริม และบริการผู้ เสียภาษี	1. ฝ่ายวิเคราะห์ระเบียบ และเอกสารภาษี กอง นโยบายและแผน 2. ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ (ลช.) 3. สำนักงานสรรพากรเขต (อำเภอ)

ลำดับ	บริการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		สพท. 1-8	หน่วยงานอื่น ๆ ในกรุงเทพ
6	<u>การตรวจสอบภาษีอากรและประเมินภาษีอากร</u> 1. ตรวจสอบและประเมินภาษีอากร โดยการ ออกหมายเรียก 2. การประเมินภาษีอากรจากแบบแสดง รายการ 3. การขอแก้ไขการประเมินตามใบแจ้งการ ประเมิน 4. การชำระภาษีเพิ่มเติมตามใบแจ้งการ ประเมิน	ฝ่ายตรวจสอบ ฝ่ายส่งเสริมและ บริการผู้เสียภาษี อากร	ฝ่ายตรวจสอบ กองตรวจสอบภาษีอากร กองกรรมวิธีแบบแสดง รายการภาษี สำนักงานสรรพากรเขต (อ้าเภอ)
7	<u>การยื่นคำร้องเกี่ยวกับภาษีอากร</u> ก. <u>ภาษีเงินได้นิติบุคคล</u> 1. ขอเปลี่ยนวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี 2. ขอขยายเวลายื่นแบบแสดงรายการ และชำระภาษี 3. ขอเปลี่ยนวิธีการคำนวณรายรับ 4. ขอเปลี่ยนหลักเกณฑ์การคำนวณราคา ทุนสินค้าคงเหลือ 5. ชี้แจงประมาณการกำไรสุทธิชนิดพลาด 6. ขอเปลี่ยนวิธีการหักค่าสึกหรอและค่า เสื่อมราคาทรัพย์สิน	ฝ่ายส่งเสริมและ บริการผู้เสียภาษี ...	

ลำดับ	บริการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		สพท. 1-8	หน่วยงานอื่น ๆ ในกรุงเทพ
	<p>7. ขอเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การคำนวณต้นทุนสินค้า</p> <p>8. ขอเปลี่ยนวิธีการบันทึกรายได้</p> <p>9. ขอยื่นแบบรายการการแสดงผลการคำนวณรวมกัน</p> <p>10. ขอให้ประกาศเป็นองค์การ สถานสาธารณกุศล เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับมูลนิธิหรือสมาคมและเพื่อการหักลดหย่อนเงินบริจาค รวมทั้งการบริจาคสินค้าที่ผลิตหรือนำเข้า</p> <p>ข. <u>ภาษีการค้า</u></p> <p>1. ขอเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรม</p> <p>2. การขอลดอัตราภาษีการค้า เพื่อใช้ในการผลิตของตนเอง</p> <p>3. ขออนุมัติซื้อสินค้าเพื่อใช้ในการผลิตของตนเอง</p> <p>4. ขอชำระภาษีการค้ากรณีตัดแปลงสิ่งใด ๆ ให้เป็นรถยนต์นั่ง หรือรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คน</p> <p>5. ขอชำระภาษีการค้ากรณีประกอบรถยนต์บรรทุก รถยนต์นั่งและรถจักรยานยนต์จากชิ้นส่วนที่ใช้แล้ว</p>		<p>กองบริหารงานกรมวิทย์ฯ</p> <p>ฝ่ายกฎหมาย กองกฎหมาย และระเบียบ</p> <p>ฝ่ายภาษีนำเข้าและส่งออก กองปฏิบัติการกลาง</p>

ลำดับ	บริการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		สพท. 1-8	หน่วยงานอื่น ๆ ในกรุงเทพ
	6. ขอจดทะเบียนเป็นผู้ซื้อทองคำ 7. ขอเสียภาษีการค้าเหมา 8. การคัดค้านการกำหนดรายรับขั้นต่ำ	ฝ่ายสำรวจและกำหนดรายรับ	กองบริหารงานตรวจภาษีอากร
8	<u>การขอลดหรือลดเบี้ยปรับและเงินเพิ่มภาษีอากร</u> 1. กรณียื่นชำระภาษีอากรเอง 2. กรณีอุทธรณ์เพื่อขอลดหรือลดเบี้ยปรับเงินเพิ่ม	ฝ่ายส่งเสริมและบริการผู้เสียภาษี	สำนักงานสรรพากรเขต (อำเภอ) กองอุทธรณ์ภาษีอากร
9	<u>แจ้งพฤติการณ์การหลบเลี่ยงและหลีกเลี่ยงภาษีอากร</u>	งานสำรวจการเสียภาษี(ทั้งโดยวาจาและจดหมาย)	กองสืบสวนและประมวลหลักฐาน สำนักงานเลขาธิการกรม

7. ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร
พ.ศ. 2525*

ในบทนี้สรุปได้ว่า กรมสรรพากรจัดได้ว่าเป็นกรมใหญ่กรมหนึ่งในกระทรวงการคลัง ซึ่งได้รับสถาปนาขึ้นมาเป็นเวลานาน แม้ว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนราชการให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ของภาระงานที่ต้องรับผิดชอบตลอดมาก็ตาม แต่การปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525 นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดครั้งหนึ่ง โดยได้มีการกระจายงานปฏิบัติการของกองต่าง ๆ ภายในกรมฯ ไปยังสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้มุ่งประสงค์ที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการจัดเก็บ การพัฒนาฐานภาษีและยกระดับความยินยอมที่จะชำระภาษีของผู้เสียภาษีให้สูงขึ้น สำหรับการดำเนินการแบ่งส่วนราชการฯ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเป็นเวลานานพอสมควรนับตั้งแต่ได้มีการเตรียมการทดลอง จัดตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ 1 ขึ้นในปี พ.ศ. 2520 และจัดตั้งครบทั้ง 8 แห่งในปี พ.ศ. 2526 ซึ่งผู้ศึกษาคิดว่าการแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาฯ 2525 เป็นเพียงก้าวใหม่ ก้าวหนึ่งที่กรมสรรพากรพยายามปรับปรุง เพื่อให้สามารถบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำ อยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ อย่างไรก็ตาม กรมฯ จะเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใดก็ตามสิ่งที่ยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อผลสำเร็จของงานก็คือ ความร่วมมือร่วมใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีของเจ้าหน้าที่รวมทั้งระเบียบ กฎข้อบังคับ และการปฏิบัติตาม กฎหมายภาษีอากรต้องเป็นธรรมไม่เกิดช่องโหว่ และท้ายสุดคือตัวผู้เสียภาษีเองซึ่งก็ถือเป็นส่วนหนึ่ง

---

*หนังสือกรมสรรพากร ที่ กค.0827/7317 ลงวันที่ 28 เมษายน 2525 ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบดังกล่าวบางข้อ โดยระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 และระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530

ของระบบการบริหารการจัดเก็บภาษีเช่นกัน ฉะนั้นในบทที่ 3 ผู้ศึกษาจะทำความเข้าใจถึงปัญหาเดิมซึ่งมีอยู่ก่อนจะมี พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรฯ พ.ศ. 2525 และมีก่อนจะจัดตั้ง สพท. 1-8 ซึ่งจะได้ทำการวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 4 ว่าบทบาทของ สพท. 1-8 สามารถจะแก้ไข ปัญหาอันเนื่องมาจากโครงสร้างเดิมได้หรือไม่ นอกจากนี้ส่วนใหญ่ในบทที่ 3 จะได้กล่าวถึง ปัญหาในการบริหารงานจัดเก็บภาษีของ สพท. 1-8 ซึ่งเป็นปัญหาที่พบอยู่ในปัจจุบัน ทำให้การบริหาร การจัดเก็บภาษีมีช่อง โหว่ไม่คล่องตัวในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน อันมีผลต่อประสิทธิภาพ ในการบริหารงานจัดเก็บภาษีของ สพท. จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขและหยิบยกขึ้นมาพิจารณา ซึ่งผู้ศึกษาจะได้กล่าวถึงปัญหาจากการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรของ สพท. 1-8 ในฝ่ายปฏิบัติงานคือ ฝ่ายส่งเสริมและบริการผู้เสียภาษี ฝ่ายสำรวจและกำหนดรายรับและฝ่ายตรวจสอบภาษีอากร โดย จะรวบรวมสรุปในสามประเด็นสำคัญที่กล่าวถึงคือ ด้านประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ ด้านระเบียบ กฎหมายและปัญหาจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี และด้านส่วนตัวผู้เสียภาษีคือความสมัครใจใน การเสียภาษีของประชาชน